

AG-21019

Seat No. _____

Third Year B. A. (Non CBCS) Examination

February – 2016

Hindi : Paper - XI

(Translation) (अनुवाद) (New Course)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 100

- सूचना : (1) संपूर्ण प्रश्नपत्र (क) और (ख) विभाग में विभाजित है ।
 (2) सभी प्रश्नों के अंक दायी ओर निर्देशित है ।

क – विभाग

- 1 अनुवाद का अर्थ स्पष्ट करते हुए उसकी उपादेयता स्पष्ट कीजिए । 15

अथवा

- 1 कार्यालयी तथा व्यवसायिक साहित्य के अनुवाद की समस्याओं पर प्रकाश डालिए । 15

- 2 अनुवाद के साधनों का विस्तृत परिचय दीजिए । 15

अथवा

- 2 अनुवाद क्या है ? शिल्प कला या विज्ञान तर्क संगत उत्तर दीजिए । 15

- 3 (अ) टीप्पणी लिखिए : (कोई एक) 10

- (1) अनुवादक के गुण
 (2) गद्य अनुवाद की समस्याएँ
 (3) अनुवाद का भविष्य

- (ब) एक-एक वाक्य में उत्तर दीजिए । 5

- (1) अनुवाद शब्द की व्युत्पत्ति किस धातु से हुई है ?
 (2) छाया अनुवाद का दुसरा नाम क्या है ?
 (3) जिस भाषा में अनुवाद किया गया है उसे क्या कहते हैं ?
 (4) भारतीय किस भाषा में सर्व प्रथम अनुवाद शब्द का प्रयोग हुआ है ?
 (5) 'अनुवाद विज्ञान' पुस्तक के लेखक का नाम क्या है ?

(ક) રિક્ત સ્થાનોં કી પૂર્તિ કીજિણ :

5

(1) અનુવાદ કા પર્યાયવાચી શબ્દ _____ હૈ ।

(તર્જુમા, પ્રુફ રીડિંગ)

(2) અનુવાદ કરને વાલે કો _____ કહતે હૈ ।

(સંશોધક, અનુવાદક)

(3) લંબે ભાષણોં કા સંક્ષિપ્ત અનુવાદ _____ કહલાતા હૈ ?

(સારાનુવાદ, છાયાનુવાદ)

(4) અનુવાદ પ્રક્રિયા પૂર્ણતઃ _____ હૈ ।

(વૈજ્ઞાનિક, વ્યવહારિક)

(5) અનુવાદ કો અંગ્રેજી મેં _____ કહતે હૈ ?

(ટ્રાન્સલેશન, ટ્રાન્સમીટર)

ખ – વિભાગ

4 (અ) હિન્દી મેં અનુવાદ કીજિણ :

15

“આપણું શિક્ષણ સમય પસાર કરવાનું સાધન માત્ર બની ગયું છે. જ્ઞાન કરતાં ગમ્મત ખાતર-એક મજાક ખાતર જાણે કે વિદ્યાર્થીઓ શાળા કોલેજમાં જાય છે. આપણા વર્ગોએ સિનેમા હોલનું સ્વરૂપ ધારણ કર્યું છે. શિક્ષક રસિક ટુચકાઓ કહીને ચિત્ર-વિચિત્ર ટીકાઓ કરીને પ્રેક્ષકગણને ખુશ કરવા મથતો અભિનેતા બની જાય છે. વિજ્ઞાને શોધેલા મનોરંજનના અનેક સાધનોની જેમ શિક્ષણ પણ મનોરંજનનું સાધન બની ગયું છે. વિદ્યાર્થીઓને ન તો ડહાપણ મેળવવાની ધગશ છે. ન જ્ઞાનની તરસ. તેમની એક માત્ર ઈચ્છા છે ડીગ્રી કે ડિપ્લોમાનું પ્રમાણ-પત્ર મેળવવાની ! એ ડીગ્રીઓ નામમાં પ્રભાવક પણ કામમાં નિરસત્વ હોય છે.

(બ) ગુજરાતી મેં અનુવાદ કીજિણ :

5

બિના પુસ્તકોં કે સંસાર કી કલ્પના બહુત કઠીન હૈ । લેકિન મુશ્કિલ સે પાંચ સૌ વર્ષ પૂર્વ બહૂત થોડી-સી હી પુસ્તકેં થી । વે સબ હાથ સે હી લિખી જાતી થીં ઔર ઇક કિતાબ બનાને મેં અનેક વર્ષ લગ જાતે થે । ઁન પર ધન ભી બહૂત લગતા થા । ઁહેં મેજોં સે બાંધકર રખના હોતા થા તાકિ કોઈ ભી ઁહેં ચુરા ન સકે । બાદ મેં ઇક છાપા મશીન કા આવિષ્કાર હુઆ ।

5 (અ) હિન્દી મેં અનુવાદ કીજિણ :

15

જેમ વર્ષા આવે અને કાદવ થાય, ઉનાળામાં બાષ્પીભવન થાય. શિયાળામાં ઠંડી વાય, તેમ માનવ દ્વારા સમાજ અને સમાજ દ્વારા સાહિત્ય બદલાતાં જ રહ્યા અને હજી પણ કાળક્રમે બદલાતા જ રહેશે. એક સમયે આખા ભારતવર્ષમાં સંસ્કૃત ભાષાનું ચલણ હતું અને સાહિત્યની ભાષા હતી. આજે ? આજે તે મૃતપ્રાય ભાષા ગણાય છે. અંગ્રેજી ભાષાનો વ્યાપ વધતો જાય છે. સંસ્કૃત, પ્રાકૃત, અપભ્રંશ અને તે પછી વર્તમાન ભારતની અનેક પ્રાન્તિક ભાષાઓ અસ્તિત્વમાં આવી. તે સૌ સાહિત્ય રસિકો સારી રીતે જાણે છે. આ પરિવર્તન અનિવાર્ય કુદરતી ક્રમ છે.

(બ) હિન્દી સે ગુજરાતી મેં અનુવાદ કીજિણ :

5

अच्छे बालक अपने बड़ों का कहना मानते हैं वे झूठ नहीं बोलते और न ही चोरी करते हैं । चोरी करना बुरी बात है । बुरे कार्यों का फल भी बुरा होता है । इसलिए हमें बुरे कार्यों से घृणा करनी चाहिए । क्या तुम अपने से बड़ों का आदर करते हो ?

(ક) ગુજરાતી સે હિન્દી મેં અનુવાદ કીજિણ :

10

અંગ્રેજોના શાસનકાળ પછીનો સાહિત્ય પ્રવાહ ગાંધી વિચારથી પ્રભાવિત છે. જે તે પ્રદેશ, રાજ્ય, ભાષાના સાહિત્યમાં જે તે પ્રદેશ, રાજ્ય, સમાજની વિવિધ સમસ્યાઓનું ભરપૂર, કલાત્મક, જીવંત આલેખન થયેલું જોવા મળે છે. તેમાં સમાજની પરંપરા, સમાજના કુરિવાજો, બંધનો, અંધશ્રદ્ધાઓ, અજ્ઞાન, નારી જીવનની વિષમતાઓ, બાળલગ્ન, વિધવા સમસ્યાઓ, વ્યસનો ભુવા મંત્ર-તંત્ર વગેરેના યથાયોગ્ય દર્શન થાય છે.